

HUMANIORA 2020

LUNDS
UNIVERSITET

Dolda skatter

HUMANIST- OCH TEOLOGDAGARNA | 3-4 APRIL 2020

Dolda skatter

Humaniora och teologi rymmer många dolda skatter. Den som ger sig i kast med våra ämnen blir därför rikt belönad. Inte alltid mätt i kronor och ören, även om det sällan är en ekonomiskt dålig affär att studera hos oss, men på många andra – kanske ännu viktigare – sätt. Framtidens humanister och teologer ska finna många delvis karterade och andra helt outforskade områden inom våra ämnen, både för att människans historia är så rik och för att språkets, tänkandets och kulturens utvecklingslinjer är så oförutsägbara. HT-dagarnas föreläsare tar oss med på oförglömliga äventyr som de har fått vara med om: till Johannishusskatten i Blekinge, till vattenfyllda gravar i Egypten, till otillgängliga och mer tillgängliga kyrkor och kloster i Etiopien och Dalby, och förstås till konstens, teaterns, klisterlapparnas och strupens språkliga skatter.

Årets HT-dagar ingår i vår Humaniora 2020-satsning, ett årslångt program som bygger på insikten att behovet av humanistisk kunskap är stort, och att vi verkar i en region där fantastiska upptäckter återstår att göra och slå mynt av. Vi vänder oss inte minst till nästa generations studenter.

Mycket välkomna!

Professor Johannes Persson
 Dekanus, Humanistiska och teologiska fakulteterna

Humanist- och teologdagarna | 3–4 april

ALLA FÖRELÄSNINGAR ÄGER RUM PÅ LUX, HELGONAVÄGEN 3, LUND.

Fritt inträde – begränsat antal platser! Det går inte att boka platser till föreläsningarna – först-till-kvarn-principen gäller!

Skolor som vill besöka HT-dagarna kan läsa om *SKOLSPÅRET* på sidan 23 eller kontakta oss på htdagar@ht.lu.se för mer information.

Läs mer om Humaniora 2020 på www.ht.lu.se/2020.

Rausingföreläsare 2020 – Maria Nilsson

LÖRDAGEN DEN 4 APRIL | 12.00 | LUX AULA

Anders Andersson

Maria Nilsson kom till Lunds universitet efter att ha disputerat i Göteborg 2010 på en ikonografisk studie av den hellenistiska drottningen Arsinoë II:s krona.

Hennes forskning har därefter framförallt koncentrerats till grekisk-romerska stenbrottsmärken i Gebel el-Silsila i Egypten. Hennes forskningsinsatser i Egypten har blivit mycket uppmärksammade, både nationellt och internationellt, och forskargruppen har gjort flera sensationella och unika fynd, bland annat av intakta sfinxer och lärlingsarbeten. Forskningsmaterialet rymmer fortfarande många dolda skatter och gåtor, till exempel hur de över 5 000 inristade symbolerna som delvis förefaller representera antika gudar och religiösa idéer ska förstås. Det svensk-egyptiska utgrävningsteamet i Gebel el-Silsila, som leds av arkeologerna Maria Nilsson och John Ward vid Lunds universitet, har funnit en 3 400 år gammal intakt faraonsk

gravkammare – den första på den här platsen och ett fynd utöver det vanliga i Egypten. Det är svårt att tänka sig en forskare som passar bättre in på årets tema för HT-dagarna än Maria Nilsson.

RAUSINGFÖRELÄSARE

Vartannat år hålls Rausingföreläsningen av en forskare inom humaniora och vartannat år av en framstående nordisk kulturpersonlighet. För föreläsningen utgår ett stipendium ur stiftelsen Elisabeth Rausing's minnesfond.

Rausingföreläsare genom tiderna:

2018	Susanne Lundin	2019	Carsten Jensen
2016	Kim Salomon	2017	Tove Marling Kallrén och Karina Klok
2014	Marianne Gullberg	2015	Sune Nordgren
2012	Thomas Kaiserfeld	2013	Tonie Lewenhaupt
2010	Erik Hedling	2011	Bo Hagström
2008	Suzanne Schlyter	2009	Kristina Lugn
2006	Sven Strömqvist	2007	Zanyar Adami
2004	Eva Rystedt	2005	Elin "Grynet" Ek och Maria Örtengren
2002	Jan Hjärpe		
2000	Sten Åke Nilsson och Christer Platzack	2003	Lukas Moodysson
		2001	Ola Billgren
1998	Eva Österberg	1999	Jesper Svenbro
1996	Peter Gärdenfors	1997	Gunilla von Bahr
1994	Sven Tägil	1995	Bo Strömstedt
1992	Anders Piltz	1993	Kirsten Hastrup
1990	Kristian Gerner	1991	Kerstin Ekman
1988	Kristina Lindell	1989	Sven Delblanc
1986	Orvar Löfgren	1987	Ulf Teleman
		1985	Carl Fehrman

Programöversikt – fredag 3 april

FÖRELÄSNINGAR I LUX AULA SAMT I LUX:C121 OCH LUX:C126

9.15–9.40

Joachim Östlund | *I de dödas rike – om de bortglömda svenska mumieexpeditionerna* | LUX aula

Ryszard Bobrowicz | *Hidden treasures of religious pluralism?* | LUX:C121

Elisabeth Iregren och Kristina Jennbert | *Dyrbara hundar – knähundar, gracila typer och grova bestar* | LUX:C126

10.00–10.25

Johanna Gustafsson Lundberg | *Finns det nåd i det sekulära samhället?* | LUX aula

Rikard Loman | *Teaterns återbruk av det förflutna* | LUX:C121

Johan Åberg | *Legenden om Isak-synagogan i Krakow* | LUX:C126

10.00–11.00

HUMANISTLABORATORIET – VISNING AV EYE TRACKING | LUX FOAJÉ

Lär dig mer om syn, visuell uppmärksamhet och ögonrörelser genom att testa olika typer av ögonrörelsemätare.

Läs mer på sidan 11.

10.45–11.10

Mikael Roll | *Strupens språkliga skatter* | LUX aula

Erik Persson | *Algoritmers dolda värderingar* | LUX:C121

Anders Jarlert | *Inte hemligt, men ändå okänt – Erling Eidems "glömda" samling på Carolina* | LUX:C126

11.30–11.55

Ola Wikander | *Att söka efter visheten i underjordens djup – metaforisk skattjakt i Jobs bok och den fornsemitiska poesin* | LUX aula

John Ward | *Quarrying for the King – Highlights from the Swedish Expedition at Gebel el-Silsila, Egypt* | LUX:C121

Katarzyna Herd | *Dolda skatter på fotbollsarenornas toaletter* | LUX:C126

13.00–15.00

ROBOTLABBET – ÖPPET HUS | LUX:B457 (PLAN FYRA I HUS B)

Kom förbi robotlabbet och lär dig mer om våra humanoidrobotar!

Läs mer på sidan 14.

13.15–13.40

Charlotte Hagström och Lars-Eric Jönsson | *Rykten, rädslor och rekord – dolda skatter i veckopress från förra sekelskiftet* | LUX aula

Frida Mannerfelt och Alexander Maurits | *Himmel och helvete – de första prästvigda kvinnornas okända erfarenheter* | LUX:C121

Ingemar Ottosson | *Skattsökare i Kina – envoyé Wallenberg och Li Hung Shang-skandalen* | LUX:C126

14.00–14.25

Erika Rosengren | *Benens dolda skatter* | LUX aula

Erik Zillén | *Skatten i vingården – en fabel om arbetets värde* | LUX:C121

Samuel Rubenson | *Den mytiske prästkungen Johannes och hans magnifika grottkyrka* | LUX:C126

14.45–15.10

Ann-Sofie Klareld | *Skatten inom dig – genealogi, DNA-analyser och arkivens utmaningar* | LUX aula

Simon Pedersen Schmidt | *En skånsk skat skjult i Danmark* | LUX:C121

Eline Visser | *Skatter i världens språk* | LUX:C126

Programöversikt – lördag 4 april

FÖRELÄSNINGAR I LUX AULA OCH LUX:C121

10.00–10.25

Björn Fritz | Bortglömda skatter på väggar omkring oss – svenskt muralmåleri från mitten av förra seklet | LUX aula

Ingrid Gustin | Johannishusskatten från Blekinge – om mynt, människor och händelser i Vång under 1000- och 1100-talen | LUX:C121

10.40–11.05

Karin Gustavsson | Räfsan i arkivet – om dolda skatter i Folklivsarkivets samlingar | LUX aula

Clara Nystrand | Nåden som texternas och tillvarons dolda skatt | LUX:C121

11.20–11.45

Stephan Borgehammar | Klostret i Dalby – en skatt dold av puts och minnesförlust | LUX aula

12.00–13.00

Rausingföreläsning med Maria Nilsson | Vad gömmer sig under ytan? Dolda arkeologiska skatter i egyptiska Gebel el-Silsila | LUX aula

Program – fredag 3 april

FÖRELÄSNINGAR I LUX AULA SAMT I LUX:C121 OCH LUX:C126

9.15–9.40

• LUX aula

I DE DÖDAS RIKE – OM DE BORTGLÖMDA SVENSKA MUMIEEXPEDITIONERNA

”Vi woro några timmar i detta de dödas rike”, skriver de två unga herrarna Höpken och Carleson i en rapport från en mumieexpedition i Egypten år 1736. Vem var deras uppdragsgivare och varför reagerar de så starkt på handeln med egyptiska mumier i Kairo, när de själva plundrar en egyptisk grav? Sveriges roll i handeln med mänskliga kvarlevor från Egypten är en i hög grad dold historia. Sedd med moderna ögon är den också en historia med makabra inslag.

Joachim Östlund är forskare i historia vid Historiska institutionen.

• LUX:C121

HIDDEN TREASURES OF RELIGIOUS PLURALISM?

Sweden is widely known for its appreciation of diversity in all of its aspects. But, looking at the media coverage, have you ever wondered whether this should apply to religion? Aren't there more problems than benefits to religious pluralism? This short lecture will present three case studies that prove otherwise. It will show how interfaith collaboration and encounters crossing religious borders can strengthen local communities and provide an opportunity for mutual development.

Ryszard Bobrowicz är doktorand i kyrko- och missionsstudier vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

Föredraget hålls på engelska.

- LUX:C126

DYRBARA HUNDAR – KNÄHUNDAR, GRACILA TYPER OCH GROVA BESTAR

De flesta hundar som hittas i arkeologiska utgrävningar i Sverige är medelstora och medelgrova. Men några utmärker sig. Det är knähundar, "vinthundar", respektive stora bestar, som uppträder här för omkring 2 000 år sedan. De var sannolikt inte var mans, eller kvinnas hund. De var viktiga, ovanliga och därför värdefulla. De köptes, byttes eller gavs bort som furstliga gåvor. De hölls och sköttes på annat sätt än de vanligare gårdshundarna.

Elisabeth Iregren är professor emerita i historisk osteologi. Kristina Jennbert är professor emerita i arkeologi.

10.00–10.25

- LUX aula

FINNS DET NÅD I DET SEKULÄRA SAMHÄLLET?

Kan teologi vara en dold resurs i samtidsdebatten? Religioner har över tid utvecklat olika språk för att tala om människans belägenhet. Här finns analyser av människans ondska och illvilja men också av förmågan att älska och betydelsen av att göra gott. Belastade kristna begrepp som skam, skuld och synd, men även frågor om förlåtelse och nåd, har de något att säga oss idag? I denna föreläsning diskuteras debatter som följde efter #metoo utifrån idén att teologiska tankestrukturer kan vara en resurs i mångfaldssamhället.

Johanna Gustafsson Lundberg är docent i teologisk etik vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

- LUX:C121

TEATERNS ÅTERBRUK AV DET FÖRFLUTNA

All scenkonst är i grunden en här-och-nu-konst som skapas och försvinner i samma ögonblick och lämnar väldigt få spår efter sig. Samtidigt kännetecknas denna presenkonst i hög grad av bakåtblickande och frambesvärjande av det förflutna: av

inarbetade traditioner och historiska händelser, av pjäser och roller som redan spelats ett otal gånger. Vad fyller det förflutna och teaterns många gengångare egentligen för funktion på teatern? Vad är meningen med komposterandet och återbruket, och är det bra eller dåligt för teaterkonsten?

Rikard Loman är universitetslektor i teaterns teori och praktik vid Språk- och litteraturcentrum.

- LUX:C126

LEGENDEN OM ISAK-SYNAGOGAN I KRAKOW

Isak-synagogan i Krakow grundades enligt legenden av en fattig, from jude som hittade en skatt under sin spis. Berättelsen är en uppenbar bearbetning av en folksaga i *Tusen och en natt*, och under denna föreläsning ska vi titta på hur denna folksaga har "judaiserats" och vad detta kan lära oss om judisk tro och tradition.

Johan Åberg är universitetslektor i religionshistoria och religionsbeteendevetenskap vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

10.00–11.00

HUMANISTLABORATORIET – VISNING AV EYE TRACKING | LUX FOAJÉ

En ögonrörelsemätare används för att mäta hur ögonen rör sig när man betraktar något. Tekniken används idag av forskare inom många olika områden, till exempel för att studera läsprocesser, för att diagnosticera neurologiska sjukdomar, eller för att interagera med datorer. På HT-dagarna kommer besökarna få chansen att lära sig mer om syn, visuell uppmärksamhet och ögonrörelser genom att testa olika typer av ögonrörelsemätare. Forskare vid Humanistlaboratoriet kommer att berätta om sin forskning, samt svara på frågor om tekniken.

10.45–11.10

- LUX aula

STRUPENS SPRÅKLIGA SKATTER

Svenskans melodiska skatter glimmar tydligt för dem som inte kan språket. För svensktalare är glittret dock höljt i dunkel. Varför låter svenska sjungande för dem som inte förstår? Varför tycker inte modersmålstalare det? Tittar vi in i huvudet skingrar sig dimmorna kring strupens pärlor. Med modern teknik kan vi se skillnader i bearbetning av språkmelodi beroende på vilken hjärna som bearbetar den.

Mikael Roll är professor i fonetik vid Språk- och litteraturcentrum.

- LUX:C121

ALGORITMERS DOLDA VÄRDERINGAR

Våra liv styrs i allt högre grad av algoritmer. De finns i Googles sökmotorer men också i våra bilar och i sjukvårdens och socialtjänstens beslutsstöd. De utför mycket av handeln på världens börser. Men algoritmer är inte så värderings- och fördomsfria som man kan tro. Algoritmer innehåller, förstärker och döljer värderingar som ibland är medvetet, men ofta omedvetet, inbakade i konstruktionen och valet av algoritmer och träningsdata. En av vår tids viktigaste frågor är hur vi gör denna process mer demokratisk.

Erik Persson är forskare i praktisk filosofi vid Filosofiska institutionen.

- LUX:C126

INTE HEMLIGT, MEN ÄNDÅ OKÄNT – ERLING EIDEMS "GLÖMDA" SAMLING PÅ CAROLINA

I två avhandlingar, en biografi, och ett stort antal artiklar har man förutsatt att ärkebiskop Erling Eidems samling i Landsarkivet i Uppsala är allt. Där finns dock inga predikningar, så de har citerats från referat eller avskrifter. Men ända sedan 1966 finns de på Carolina i Uppsala. Nu kan exempelvis installationstalet i Berlin 1942 undersökas i sin helhet. Det är en bearbetning av ett tidigare tal, där Eidem delvis skärper sina formuleringar.

Anders Jarlert är seniorprofessor i kyrkohistoria vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

11.30–11.55

- LUX aula

ATT SÖKA EFTER VISHETEN I UNDERJORDENS DJUP – METAFORISK SKATTJAKT I JOBS BOK OCH DEN FORNSEMITISKA POESIN

I Gamla testamentets texter och andra semitiskspråkiga texter från den gamla Främre Orienten används inte sällan den metaforiska bilden att visdomen finns i djupet, under marken, i dolda avgrunder. I det här föredraget gräver vi oss djupt ner, både tidsmässigt och bildligt, för att förhoppningsvis finna visdomen i det dolda – i texter på hebreiska, ugaritiska och akkadiska.

Ola Wikander är docent i Gamla testamentets exegetik vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

- LUX:C121

QUARRYING FOR THE KING – HIGHLIGHTS FROM THE SWEDISH EXPEDITION AT GEBEL EL-SILSILA, EGYPT

In the Gebel el-Silsila records are tales of pharaonic grandeur, architectural masterpieces, and the quarries that provided stone for the construction of Egypt's magnificent temples. There is also a compelling storyline, describing the turbulent socio-religious and political transit between Amenhotep III, Akhenaten and eventually Tutankhamun. It gives evidence of the Atenists' destruction of state religion, and how Tutankhamun had to break with all aspects of his heretic father in order to reinstate full control and harmony of the Kingdom. This is a story of people living during a most intriguing period of ancient Egyptian history, and how their legacy is marked in the industrial landscape – the quarryscape – of Gebel el-Silsila.

John Ward är amanuens i antikens kultur och samhällsliv vid Institutionen för arkeologi och antikens historia.

Föredraget hålls på engelska.

- LUX:C126

DOLDA SKATTER PÅ FOTBOLLSARENORNAS TOALETTER

När man forskar om fotboll kan man fokusera på spelare, tränare, publiken, media, arenor eller pyrotekniken. Alla dessa element har det skrivits mycket om. Men toaletter på olika arenor, särskilt för gästande supportrar, är fantastiska platser där en speciell kreativ aktivitet tar sig uttryck och syns, nämligen klistermärken. Supportrar från alla lag har egna, intressanta, kreativa, roliga eller kontroversiella klistermärken. I den här presentationen visas olika exempel på detta, och klistermärkets länkar till populärkultur och historia förklaras. Dessutom diskuteras klistermärket som folklig aktivitet och en typ av *folk art*.

Katarzyna Herd är forskare i etnologi vid Institutionen för kulturvetenskaper.

13.00–15.00

ROBOTLABBET – ÖPPET HUS | LUX:B457 (PLAN FYRA I HUS B)

Kognitionsvetarna visar humanoidrobotar och berättar om sin verksamhet. Robotikgruppen består av forskare och masterstudenter vid Avdelningen för kognitionsvetenskap vid Filosofiska institutionen. De bygger humanoida robotar som används för att studera kognitiv utveckling och social interaktion. Forskarna är speciellt intresserade av hur människors syn, uppmärksamhet och inlärningsförmågor fungerar i hjärnan och hur dessa kan reproduceras i robotar.

13.15–13.40

- LUX aula

RYKTEN, RÄDSLOR OCH REKORD – DOLDA SKATTER I VECKOPRESS FRÅN FÖRRA SEKELSKIFTET

En parisisk aktris på en velociped av silver, en skandaliserad svensk skådespelerska. Vid slutet av 1800-talet utvecklades en ny veckopress med skvallertidningar och

facktidningar. Många blev påfallande kortlivade och är i dag bortglömda. I ett nytt forskningsprojekt undersöks cykeltidningen *Hjulsport* och skvallerblaskan *Gamla Breflådan*. Även om de var mycket olika hade de också likheter. Svagheten för rykten, anmärkningsvärda prestationer och kändisar är några sådana likheter, liksom viljan att ligga i samhällets framkant med de senaste nyheterna från när och fjärran.

Charlotte Hagström är docent i etnologi. Lars-Eric Jönsson är professor i etnologi. Båda är verksamma vid Institutionen för kulturvetenskaper.

- LUX:C121

HIMMEL OCH HELVETE – DE FÖRSTA PRÄSTVIGDA KVINNORNAS OKÄNDA ERFARENHETER

”Öppna köksskåpet där borta!” Därinne dolde sig en påbörjad insamling av ett unikt källmaterial. Materialet består av de första prästvigda kvinnornas berättelser om hur deras väg till prästvigning och de första åren i Svenska kyrkans tjänst sett ut. Berättelserna ger en bild av en levd erfarenhet som hittills inte varit känd men som är avgörande för förståelsen av Svenska kyrkan under 1900-talet, vilken tidigare i huvudsak skildrats genom den intensiva och polemiska debatten om kvinnors tillträde till prästämbetet.

Frida Mannerfelt är doktorand i praktisk teologi vid Enskilda Högskolan Stockholm och lärare vid Centrum för teologi och religionsvetenskap. Alexander Maurits är universitetslektor i kyrkohistoria vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

- LUX:C126

SKATTSÖKARE I KINA – ENVOYÉ WALLENBERG OCH LI HUNG SHANG-SKANDALEN

Under 1800- och det tidiga 1900-talet letade västerlänningar värdefull konst i Amerika, Afrika och Asien. Den skickades hem till museer och privata samlare. En sådan skattjakt pågick också i Kina. En som deltog var Sveriges första sändebud i Peking och Tokyo, Gustaf Oskar Wallenberg (1863–1937), medlem av finansfamiljen. Den slutade med en praktiskandal som säger något om attityder och maktrelationer i en ännu kolonial värld under åren efter första världskriget.

Ingemar Ottosson är docent i historia och lärare på Språk- och litteraturcentrum.

14.00–14.25

• LUX aula

BENENS DOLDA SKATTER

När man tänker på arkeologi är det oftast på khaki-klädda män och kvinnor som gräver fram allehanda föremål av guld, flinta och keramik från gropar i jorden. Men några av arkeologins skatter finns dolda inuti de benmaterial av människor och djur som tas tillvara vid utgrävningarna. Från dem kan arkeologerna nu, inte klädda i khaki utan i labbrockar och skyddskläder, utvinna DNA, proteiner och isotoper som kan ge information om sådant vi tidigare endast kunnat drömma om.

Erika Rosengren är doktorand i historisk osteologi vid Institutionen för arkeologi och antikens historia.

• LUX:C121

SKATTEN I VINGÅRDEN – EN FABEL OM ARBETETS VÄRDE

Den gömda skatten och sökandet efter den är ett litterärt motiv som tycks ha eggat människans äventyrlust i alla tider – och kanske också hennes ha-begär. En av de mest spridda berättelserna ur den klassiska fabeltraditionen handlar om en skatt som ligger gömd i en vingård. Men i stället för att uppmuntra läsarens drömmar om snabba klipp hyllar fabeln med sin överraskande slutpoäng det målmedvetna arbetet.

Erik Zillén är docent i litteraturvetenskap vid Språk- och litteraturcentrum.

• LUX:C126

DEN MYTISKE PRÄSTKUNGEN JOHANNES OCH HANS MAGNIKA GROTTKYRKA

Otillgänglig i det etiopiska höglandet, dold i en grotta omgiven av gammal urskog ligger den, kyrkan Yimrhane Kristos, en arkitektonisk ädelsten. Byggt i början av 1100-talet vittnar den om en guldålder i det rike européerna identifierade med det rike där den mytiske prästkungen Johannes regerade, han som från öster skulle besegra

korsfararnas fiender. En avhandling i kyrkohistoria av Mengistu Gobezie Worku har nu avslöjat dess hemligheter.

Samuel Rubenson är professor i kyrkohistoria vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

14.45–15.10

• LUX aula

SKATTEN INOM DIG – GENEALOGI, DNA-ANALYSER OCH ARKIVENS UTMANINGAR

DNA kan ses som en skatt som ligger dold inom oss, som kan avslöja saker vi inte visste om oss själva och hjälpa oss att hitta okända släktingar. På kort tid har DNA-analys gått från att vara en dyr och omständlig process till någonting som de flesta har råd med. Men de matchningar som olika DNA-databaser erbjuder ersätter inte behovet av arkivforskning för den som vill ha mer konkreta uppgifter. Vad händer när traditionella arkivinstitutioner möter nya identifieringstekniker?

Ann-Sofie Klareld är universitetslektor i biblioteks- och informationsvetenskap vid Institutionen för kulturvetenskaper.

• LUX:C121

EN SKÅNSK SKATT SKJULT I DANMARK

Kejser Konstantin den store (ca. 272–337) var den første kristne kejser og biskop Euseb af Cæsarea (ca. 260–339) skrev en bog om hans liv. Denne bog, *Vita Constantini*, blev for første gang oversat til dansk i 2015. Troede man. En gammel oversættelse fra 1587, som er lavet af skåningen Herman Pedersen Chytræus blev fundet i 2016 af foredragsholderen, der på dansk-svensk vil indvie publikum i hvordan han fandt dette manuskript i Danmark, og tale om hvorfor en gammel skåning oversatte *Vita Constantini*.

Simon Pedersen Schmidt är doktorand i tros- och livsåskådningsvetenskap vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

Föredraget hålls på danska.

- LUX:C126

SKATTER I VÄRLDENS SPRÅK

Följ med på en lingvistisk skattjakt runt världen, från Sverige via Amazonas och Australien till Namibia och Öst-Indonesien, där föredragshållaren själv genomför fältarbete om ett hotat språk. Bekanta dig med ljudsystem, ordföljd, att prata om dofter, och hur man räknar på olika språk. Visste du att svenska är lika exotiskt som maori eller navajo?

Eline Visser är doktorand i allmän språkvetenskap vid Språk- och litteraturcentrum.

Program – lördag 4 april

FÖRELÄSNINGAR I LUX AULA OCH LUX:C121

10.00–10.25

- LUX aula

BORTGLÖMDA SKATTER PÅ VÄGGAR OMKRING OSS – SVENSKT MURALMÅLERI FRÅN MITTEN AV FÖRRA SEKLET

Olika former av konst har alltid varit en del av offentliga miljöer, på 1930-talet blev det ett mycket allmänt intresse i allt offentligt byggande. När föreningar och arbetsplatser fick nya byggnader var offentliga utsmyckningar en viktig del av byggprocessen, och i dessa utsmyckningar fick tidens aktuella frågor och drömmar sina uttryck – modernitet, nya jobb och landsbygden man lämnat. Idag är mycket av denna konst bortglömd, den upplevs ofta som småtråkiga bruna bilder på väggar, och de är i vägen för renoveringar, uppfräschningar och nya funktioner. Med utgångspunkt i några nyligen restaurerade väggmålningar i ABF-huset i Malmö visas här hur kunskap och omvårdnad kan ta fram dessa skatter i ljuset igen och göra dem till en levande del av en lokal historia.

Björn Fritz är universitetsadjunkt i konsthistoria och visuella studier vid Institutionen för kulturvetenskaper.

- LUX:C121

JOHANNISHUSSKATTEN FRÅN BLEKINGE – OM MYNT, MÄNNISKOR OCH HÄNDELSER I VÅNG UNDER 1000- OCH 1100-TALEN

Ett av Sveriges största och mest praktfulla skattfynd påträffades år 1865 i Blekinge. Johannishusskatten, som det brukar kallas, väger över sex kilo och består av mängder av silvermynt, bitsilver och smycken från vikingatid och tidig medeltid. Fyndet är speciellt av flera anledningar. Att det framkom invid byn Västra Vång, där det finns spår av en kultplats från järnåldern, gör det extra spännande. Kan skatten belysa Vångområdets roll efter kultplatsens upphörande? Intressant är också att skatten nedlagts strax efter år 1120. Inget annat skattfynd i Sydsverige har en så sen

nedläggningstid. Varför gömdes skatten undan vid denna tid och varför plockades den aldrig upp igen?

Ingrid Gustin är forskare i historisk arkeologi vid Institutionen för arkeologi och antikens historia.

10.40–11.05

• LUX aula

RÄFSAN I ARKIVET – OM DOLDA SKATTER I FOLKLIVSARKIVETS SAMLINGAR

Arkiv är organisationer som associeras med pappersdokument, och numera också med digitala dokument och bilder. Men många arkiv innehåller också oväntade objekt som liksom pappersdokumenten kan användas i kunskapsproduktion och kunskapsförmedling. Folklivsarkivet med Skånes musiksamlingar har varit en del av Lunds universitet sedan 1913, och i samlingarna ingår bland annat en räfsa. Hur hamnade den där, vilka berättelser kan den representera, och hur kan en räfsa utgöra en skatt?

Karin Gustavsson är forskare i etnologi vid Institutionen för kulturvetenskaper och föreståndare för Folklivsarkivet med Skånes musiksamlingar.

• LUX:C121

NÅDEN SOM TEXTERNAS OCH TILLVARONS DOLDA SKATT

I en tid som premierar prestation, och som präglas av rädsla för att inte räcka till, blir längtan efter nåd allt större. Nåd – det som skänks oss fritt och villkorlöst. Men vad är egentligen nåd för oss idag och hur vaskar vi fram denna skatt? Och hur gör präster, vars uppdrag det är att sätta ord på nåden, för att nå fram?

Clara Nystrand är doktorand i praktisk teologi på Centrum för teologi och religionsvetenskap.

11.20–11.45

• LUX aula

KLOSTRET I DALBY – EN SKATT DOLD AV PUTS OCH MINNESFÖRLUST

I Sverige finns få rester kvar av de många medeltida klostren. Ett av de mest välbevarade finns dock inpå knuten, i Dalby en mil öster om Lund. Föredraget ger fascinerande glimtar av vad som döljer sig under putsen på bevarade byggnader och beskriver kort hur klostret kom till och hur det fungerade. Men varför är detta så bortglömt? Vad får oss att minnas och vad får oss att glömma?

Stephan Borgehammar är professor i praktisk teologi vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

12.00–13.00 – Rausingföreläsning

• LUX aula

VAD GÖMMER SIG UNDER YTAN? DOLDA ARKEOLOGISKA SKATTER I EGYPTISKA GEBEL EL-SILSILA

Från mystiska förhistoriska hällristningar till faraoniska stenfamiljer och vattenfyllda gravar – de svenska arkeologiska utgrävningarna i egyptiska Gebel el-Silsila har resulterat i en rad banbrytande upptäckter som uppmärksammats i både svensk och internationella media, däribland National Geographic Channels *Beskyddare av Egyptens skatter*. I detta föredrag får åhörarna en liten inblick i det arkeologiska arbetet, hur det är att bada med de döda, och en sammanfattning av dolda skatter som nyligen grävts fram.

Maria Nilsson är forskare i arkeologi vid Institutionen för arkeologi och antikens historia.

Övriga programpunkter

BOKFÖRSÄLJNING

HT-biblioteken ordnar bokutställning och försäljning i LUX-foajén. Välj bland nya publikationer av forskare inom humaniora och teologi, samt utgallrade dubletter ur bibliotekens samlingar.

UTSTÄLLNINGAR PÅ HT-BIBLIOTEKEN

HT-biblioteken visar upp skatter ur sina samlingar, både fysiska och digitala.

Mer information om HT-dagarna finns på www.ht.lu.se/htdagar.

Skolspåret

Skolspåret består av utvalda föreläsningar från HT-dagarnas ordinarie program. På dessa föreläsningar går det att reservera platser i förväg. Elever och lärare är givetvis fortfarande lika välkomna till föreläsningarna i det ordinarie programmet (men det

går inte att reservera platser på dem). I *Skolspåret* erbjuds också ett informationspass där studenter berättar om hur det är att bo och läsa i Lund.

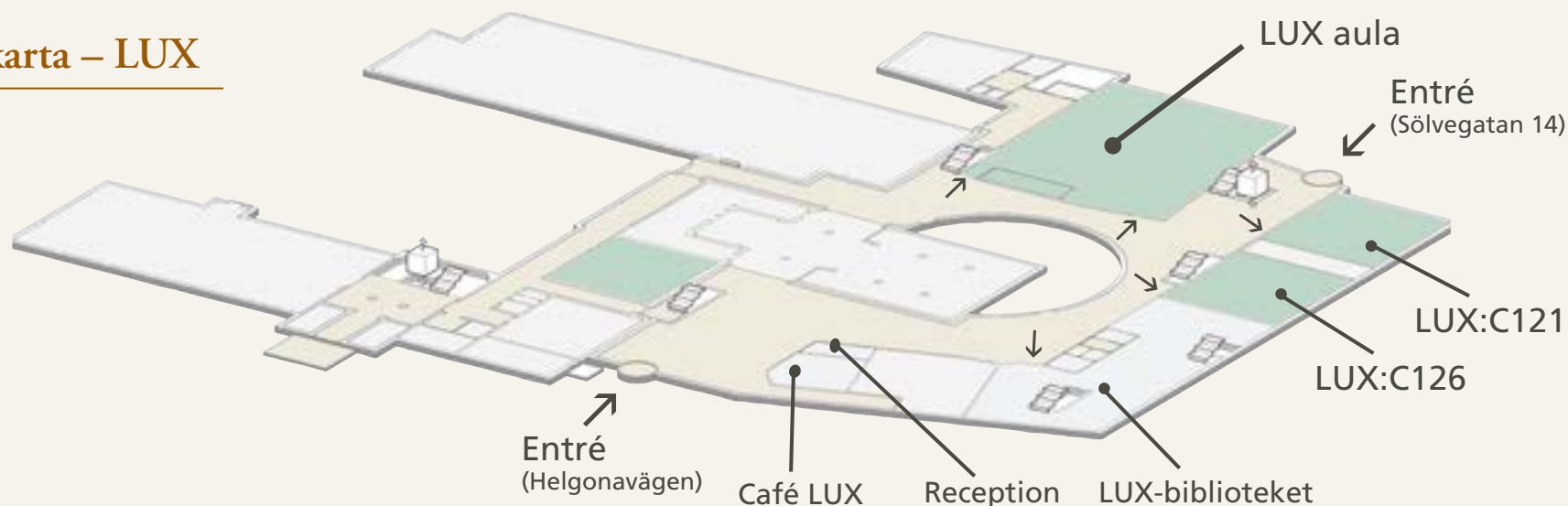
Utförligare beskrivning av *Skolspåret* finns på www.ht.lu.se/htdagar. För frågor och bokning av platser kontakta: htdagar@ht.lu.se

PROGRAM – SKOLSPÅRET I HÖRSALEN PÅ SOL

09.15–09.30:	Johanna Gustafsson Lundberg – <i>Finns det nåd i det sekulära samhället?</i>
09.35–09.50:	Mikael Roll – <i>Strupens språkliga skatter</i>
10.00–10.15:	Joachim Östlund – <i>I de dödas rike</i>
10.45–11.00:	Ola Wikander – <i>Att söka efter visheten i underjordens djup</i>
11.05–11.20:	Charlotte Hagström och Lars-Eric Jönsson – <i>Rykten, rädslor och rekord</i>
11.30–11.45:	Erik Persson – <i>Algoritmers dolda värderingar</i>
11.50–12.30:	Informationspass – <i>Så är det att bo och studera i Lund</i>
13.15–13.30:	Erika Rosengren – <i>Benens dolda skatter</i>
13.35–13.50:	Ann-Sofie Klareld – <i>Skatten inom dig</i>
14.00–14.15:	Eline Visser – <i>Skatter i världens språk</i>

Översiktskarta – LUX

PLAN 1

HITTA TILL LUX

Information om hur du hittar till LUX finns här: www.ht.lu.se/kontakt/hitta-hit – Stadsbuss linje 7 stannar söder om LUX – hållplats Sölvegatan.

SKOLBESÖK

Skolklasser är välkomna att besöka Humanist- och teologdagarna på LUX – det finns dessutom möjlighet att boka platser på det separata *Skolspåret* på SOL – se sidan 23 i programmet eller kontakta oss för mer information på htdagar@ht.lu.se.

FLER EXEMPLAR

Detta program finns att hämta i universitetets huvudbyggnad, på Akademiska Föreningen och på turistbyrån i Lund. Det går också att beställa program genom Kansli HT, Gisela Lindberg, tel. 0733-99 82 11, e-post: htdagar@ht.lu.se. Programmet finns också på www.ht.lu.se/htdagar.